

Akureyri 31.10.12

Varmadætur og skattar

Umsögn um frumvarp til laga um virðisaukaskatt (endurgreiðsla skatts vegna kaupa á varmataekjum), 60. mál.

Varmadætur

Orka getur verið á mismunandi formi og sama orkumagn getur verið misverðmætt. Raforka er t.d. hágæðaorka og ein kWst af raforku því mun verðmætari en ein kWst af hita. Sem betur fer eiga Íslendingar jarðhitann, gríðarlega auðlind sem sér 90% landsmanna fyrir ódýrri og umhverfisvænni húshitun. Þau tíu prósent sem ekki hafa aðgang að jarðhita þurfa hinsvegar að notast við rafhitun sem er mun dýrari húshitunarkostur þó að ríkið niðurgreiði rafhitun að hluta.

Þrátt fyrir að hlutfallslega fáir íbúar búi við rafhitun þá er hún umfangsmikil og talsverður hluti af almennri raforkunotkun í landinu. Heildarraforkunotkun til húshitunar gæti verið í kringum 700 GWh. Líta má á þessar GWst sem vannýtta auðlind vegna þess að auðveldlega má draga úr þessari rafhitun með uppsetningu varmadæla.

Það er ekki skynsamleg orkunýting að nota hágæða raforku til að breyta í lágæða hitaorku og þar að auki er hitunarþörf íbúða mest þegar vatnsaflsvirkjanir hafa minnstu framleiðslugetuna. Hefðbundin varmadæla samanstendur af dælubúnaði og leiðslum sem mynda lokað gas/vökvakerfi. Allar varmadætur nota vinnslumiðil í lokuðu kerfi og nýta óreiðubreytingu þegar vinnslumiðillinn fer úr vökvafasa í gasfasa. Þannig er hægt að fá 2-5 kWst af hitaorku úr hverri kWst af raforku sem knýr dæluna á meðan bein rafhitun skilar aðeins einni kWst af hita fyrir hverja kWst raforku sem fer inn í húsið.

Með notkun varmadæla má því mæta sömu hitunarþörf með færri kWst af hágæða raforku. Afkastageta raforkukerfisins skerðist ekkert með uppsetningu varmadæla sem þýðir að þær kWst sem sparast má nota í aðra uppbyggingu eða til að mæta aukinni raforkuþörf til framtíðar. Með varmadælu er í raun verið að skila verðmætri raforku til baka inn í kerfið og því má segja varmadætur séu okkar smæstu virkjanir. Margt smátt gerir eitt stórt og með einföldun má segja að ef rafhitun yrði helminguð með uppsetningu varmadæla þá myndi losna um 350 GWst í raforkukerfinu sem samsvarar um 50 MW virkjun.

Varmadæluuppsetningar hafa tekið aðeins við sér með breytingum á lögum um niðurgreiðslur húshitunarkostnaðar 2009. Með breytingunum var opnað á möguleika ríkisins til að taka þátt í stofnkostnaði við umhverfisvæna orkuöflun sem dregur úr rafhitun eða olúkyndingu. Þannig greiðir ríkið fyrir sinn hluta af framreiknuðum sparnaði sem af framkvæmdinni hlýst. Endurgreiðsla á virðisaukaskatti vegna kaupa á varmadælum myndi auðvelda íbúum á köldum svæðum enn frekar kaup á slíkum búnaði og líklega verða til þess að íbúðareigendur myndu treysta sér í dýrari búnað sem gæfi öruggari sparnað.

Hagsmunaaðilar

Áhrif þess að endurgreiða virðisaukaskatt af varmadælum til íbúðareigenda á rafhituðum svæðum myndi einkum hafa áhrif á þrjá hagsmunaaðila; íbúðareigendur á köldum svæðum, ríkissjóð og orkufyrirtæki. Endurgreiðsla VSK myndi auka hagkvæmni varmadæluuppsetninga og flýta mjög sparnaði á raforkunotkun til hitunar sem svo aftur dregur verulega úr niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs. Niðurgreiðslur húshitunarkostnaðar af hálfu ríkisins eru umtalsverðar og nemur upphæðin árlega um eitt þúsund milljónum króna. Það er því sameiginlegt hagsmunamál ríkis og íbúa að ná niður kostnaði við rafhitun.

Tekjur ríkis af VSK á varmadæluþúnaði í íbúðarhúsi er hverfandi í dag enda er stofnkostnaður hágæða varmadæla með VSK oft með lengri endurgreiðslutíma en íbúðareigendur geta sætt sig við. Því verður ekki um eiginlegt tekjutap að ræða fyrir ríkissjóð ef umrætt frumvarp verður að lögum. Varmadælur eru sérhæfð tæki sem eru ekki í neinni samkeppni við annan þúnað og rafkyntar íbúðir eru innan við 10% af íbúðum á landinu. Það ætti því að vera mjög auðvelt að afmarka endurgreiðslu á VSK við slíkar íbúðir líkt og gert hefur verið vegna vinnu við endurbætur á íbúðarhúsnæði.

Endurgreiðsla VSK af varmadælum væri mikilvæg mótvægisáðgerð vegna síhækkandi upphitunarkostnaðar fólks á rafkyntum svæðum. Slík áðgerð væri verulega hvetjandi fyrir íbúa til að setja upp slíkan þúnað og draga þannig verulega úr raforkuþörf húsnæðis og þar með orkukostnaði. Þetta er líklega ein ódýrasta leiðin fyrir ríkissjóð til jöfnunar á húshitunarkostnaði heitra og kaldra svæða. Að ofangreindu má sjá að gild rök eru fyrir því að endurgreiða VSK af varmadælum enda lækka þær upphitunarkostnað íbúa á köldum svæðum og enn fremur lækka niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs.

Uppsetning varmadælu leiðir til minni raforkunotkunar. Þó að væntanlegur sparnaður verði aðeins brotabrot af heildarraforkuframleiðslu landsins þá munu viðskiptavinir með nýja varmadælu kaupa færri kWst en áður. Hinsvegar verður að benda á þá staðreynd að raforka er verðmæt afurð og hver kWst sem sparast við rafhitun má selja í annað. Innleiðing varmadæluþýtingar yrði líklega ekki í neinum stökkum og félli líklega vel inn í áætlaða aukningu á raforkuþörf til almenningsnota samkvæmt raforkuspá. Þar er gert ráð fyrir aukningu í almennri notkun um 1000 GWst til 2030 (sjá mynd 1). Því er líklegt að spöruð kWst frá köldu svæði hliðrist einungis til í kerfinu og verði nýtt í nýbyggingu annarstaðar. Áhrif varmadæla á raforkufyrirtæki ættu að vera hverfandi og einungis er verið að nýta orkuauðlindir okkar betur.

Skattar og niðurgreiðslur

Áhrif varmadæluframkvæmda á ríkissjóð eru margslungin m.a. vegna þess að raforka til hitunar ber ekki sömu skattþrósentu og raforka til almennra nota þó að enginn eðlismunur sé á kílóvattstundinni sem slíkri. Hver kílóvattstund sem skilgreind er til almennrar notkunar ber 25,5% VSK auk orkuskatts upp á 0,12 kr/kWst. Hinsvegar ber hver kílóvattstund til rafhitunar aðeins 7% VSK. Að auki eru greiddar að jafnaði um 3 kr/kWst í niðurgreiðslur úr ríkissjóði vegna rafhitunar.

Í töflunni má sjá hvernig 200.000 kWst sem framleiddar eru í virkjun skapa mismunandi kostnað og tekjur fyrir ríkissjóð eftir því hvernig kílóvattstundirnar eru nýttar. Dæmið sýnir hvað gerist ef **5 íbúðarhús** með 40.000 kWst beina rafhitun setja upp varmadæluþúnað sem sparar að jafnaði 50%. Raforkan sem sparast, samtals 100.000 kWst, eru svo seldar annarstaðar í raforkukerfinu sem almenn notkun. Gert er ráð fyrir að innleiðing varmadæla dragi ekki meira úr raforkunotkun en sem nemur aukningu á raforkuþörf til almenningsnota samkvæmt spá Orkustofnunar. (sjá mynd 1)

5 íbúðarhús	Án varmadælu	Með varmadælu
Raforkuþörf	200.000 kWst	100.000 kWst
Niðurgreiðsla ríkis	620.000 kr	310.000 kr
Skatttekjur ríkis af hitun (7%)	94.640 kr	47.320 kr
Skatttekjur ríkis af sparaðri orku sem fer til annarra nota (25,5%)	0 kr	251.430 kr
Útgjöld ríkissjóðs að frádrögnum sköttum.	-525.360 kr.	-11.250 kr

Samantekt

Jákvæð áhrif varmadæla eru margþætt. Þær lækka kostnað við upphitun á köldum svæðum, þær minnka niðurgreiðsluþörf ríkissjóðs, uppsetning og þjónusta á varmadælum skapar atvinnu, og raforkusparnaðinn má svo nýta í enn frekari atvinnuuppbyggingu eða til að mæta aukinni framtíðar raforkuþörf almennings.

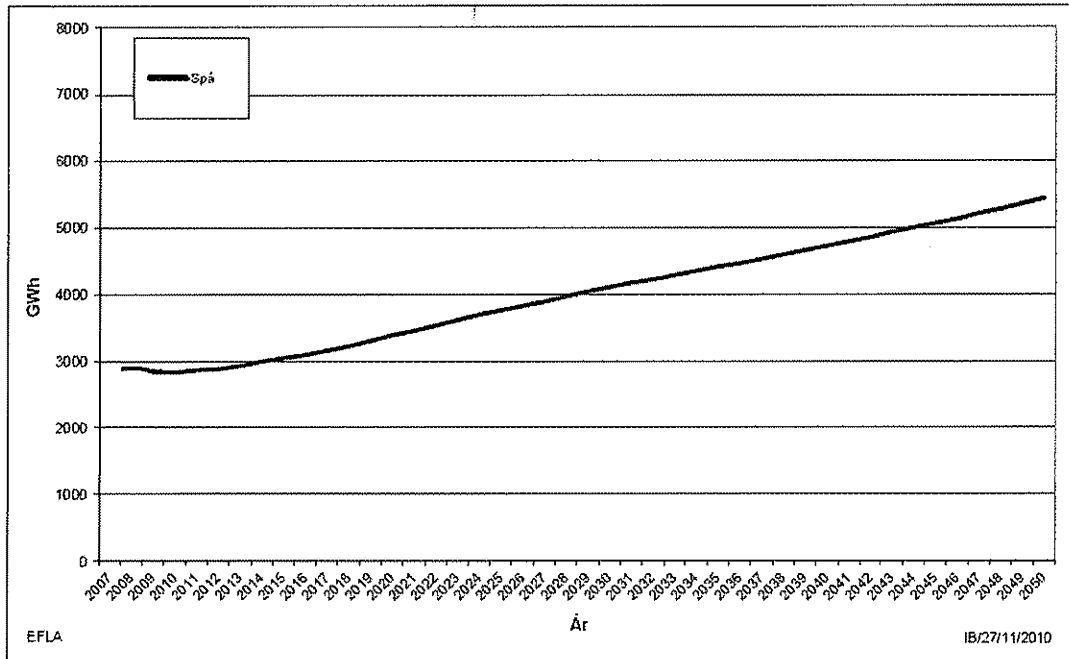
Áhrif frumvarps	Jákvæð	Hlutlaus	Neikvæð
Íbúar á köldum svæðum	X		
Ríkissjóður	X		
Orkufyrirtæki		X	

Færa má rök fyrir því að endurgreiðsla á VSK af varmadælum myndu leiða til:

- Fjölgunar varmadæla og aukinnar hagkvæmni af notkun þeirra.
- Jöfnunar á húshitunarkostnaði heitra og kaldra svæða
- Bættra búsetuskilyrða á köldum svæðum
- Minni útgjalda ríkissjóðs til niðurgreiðslna á húshitun
- Raforkusparnaðar sem nýta mætti í aðra uppbyggingu
- Hærri skatttekna af raforku sem nú fer í hitun

Mynd 1 (Raforkuspá fyrir almenna notkun, heimild Orkustofnunar)

Sigrður Friðleifsson
Framkvæmdastjóri Orkuseturs